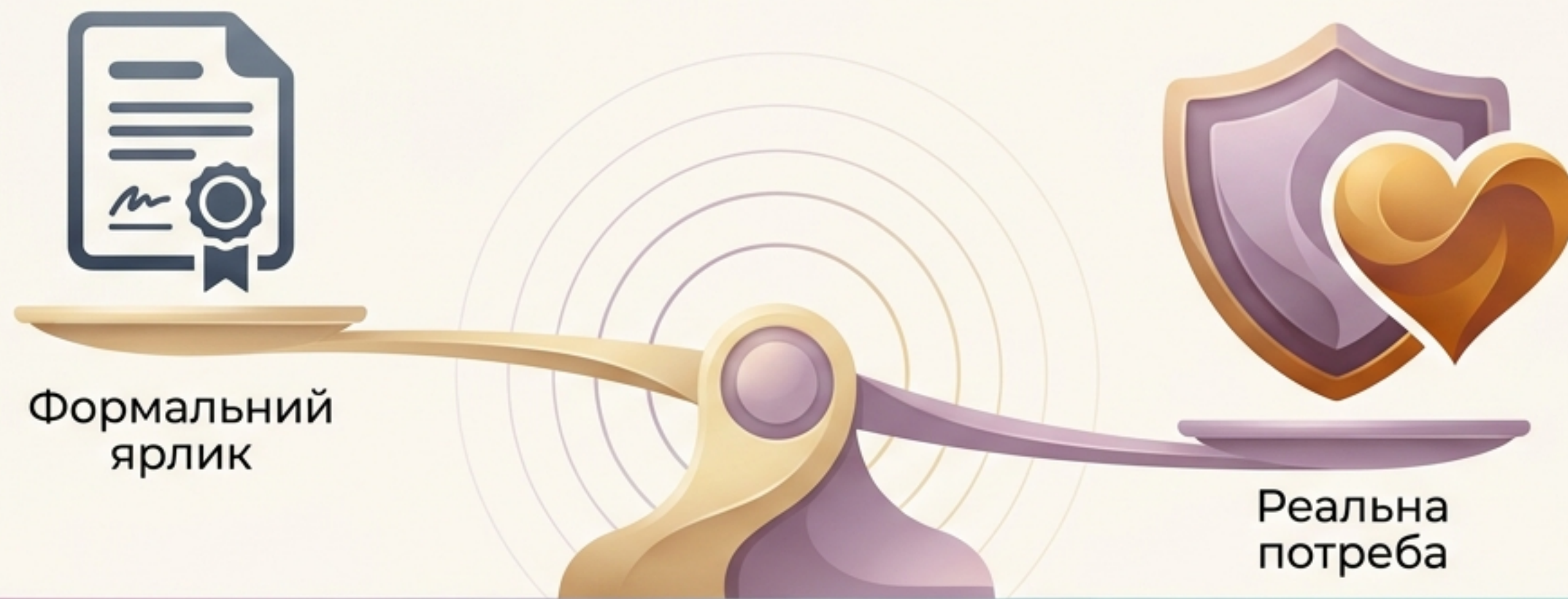

Архітектура підтримки: Статуси вразливих дітей

Категорії, підстави
та алгоритми визначення

Не статус, а потреба дитини визначає обсяг допомоги

Статус вразливої дитини не завжди є лише формальним ярликом. У частині випадків він підтверджується офіційними документами, а в інших — визначається виключно на рівні закладу освіти як підстава для соціально-педагогічного супроводу.

Головний принцип: система має реагувати на дефіцит безпеки та турботи, а не лише на наявність папірця.

Екосистема підтримки охоплює чотири рівні вразливості

Від рішень вищих державних інстанцій до щоденного моніторингу в класі — 7 категорій вразливості формують багаторівневу структуру.

Превентивний супровід:
Внутрішньошкільний контроль для запобігання (Деадаптація, Кризові сім'ї).

Системні та правові кризи:
Життєві обставини, що вимагають втручання державних органів (СЖО, Сирітство).

Освітні потреби:
Специфічні умови розвитку, що вимагають корекції (ООП, Інвалідність).

Вплив війни: Нові реалії, де школа та держава діють паралельно (ВПО, Сім'ї військових).

Системні кризи потребують найвищого рівня державного **втручання**

Діти, які перебувають у складних життєвих обставинах (СЖО)

Суб'єкт рішення: Служба у справах дітей (основний орган), Комісія з питань захисту прав дитини.

Документація: Акт оцінки потреб дитини та сім'ї, рішення комісії, подання школи чи соціальних служб.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування

Суб'єкт рішення: Служба у справах дітей, Суд (у випадку позбавлення прав).

Документація: Рішення суду, свідоцтво про смерть, рішення органу опіки та піклування.

Корені системних криз розділяють тимчасові загрози та незворотні втрати

Підстави для СЖО
(Потребують втручання та корекції):

- 🛡️ Насильство в сім'ї
- ☂️ Ухилення батьків від виконання обов'язків
- 🍷 Залежності батьків (алкоголь, наркотики)
- 🏠 Тривала відсутність догляду та інші загрози життю/здоров'ю

Підстави для статусу сироти
(Вимагають повної заміни опіки):

- 🏠 Смерть батьків
- 👤 Позбавлення батьківських прав
- 👤 Визнання батьків безвісти зниклими
- 👤 Визнання батьків недієздатними
- 👤 Залишення дитини без піклування

Війна створює нові категорії, де школа та держава діють паралельно

Діти внутрішньо переміщених осіб (ВПО)

- **Суб'єкт рішення:** Управління соціального захисту населення (зовнішнє підтвердження).
- **Підстави:** Переміщення з територій бойових дій або окупації.
- **Документація:** Довідка ВПО (видається ЦНАП або органом соцзахисту).

Діти з сімей військовослужбовців

- **Суб'єкт рішення:** Адміністрація закладу освіти (внутрішній облік через документи батьків).
- **Підстави:** Проходження військової служби батьками, участь у бойових діях або мобілізація.
- **Документація:** Довідка з військової частини/ТЦК, посвідчення УБД.

Освітні потреби трансформуються у чіткий індивідуальний план розвитку

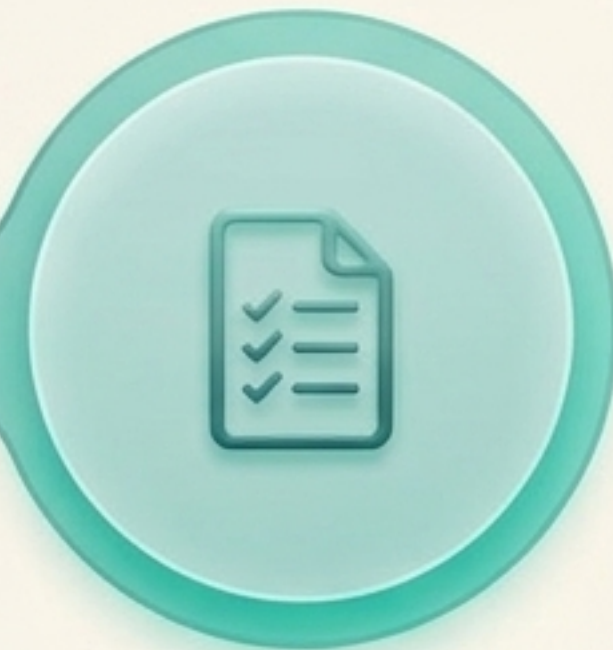
Діти з інвалідністю та діти з ООП (Особливими освітніми потребами)

1. Оцінка (Інклюзивно-ресурсний центр): ІРЦ проводить комплексну оцінку та формує медичні або психолого-педагогічні висновки.

2. Підстава (Специфічна потреба): Наявність особливих освітніх потреб, що вимагають системної корекційної підтримки.

3. Дія (Офіційний документ): Створення Індивідуальної програми розвитку (ІПР) на основі офіційного висновку ІРЦ.

Ризик соціальної дезадаптації виявляється на рівні внутрішнього моніторингу

Діти з **ризиком соціальної дезадаптації** — це категорія, яка не потребує державного папірця, але **вимагає негайної** педагогічної уваги.

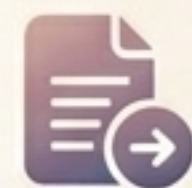
Кризові сім'ї є точкою перетину школи та державних соціальних служб

Діти з кризових або складних сімей. Зона спільної відповідальності:
Школа здійснює моніторинг і надсилає повідомлення, а Служба у справах дітей та соціальні служби приймають рішення.

Спільні підстави для реагування:

Фіксація насильства, розлучення з конфліктом, гострі матеріальні труднощі, психологічна нестабільність у сім'ї.

Документальний супровід:

Звернення школи запускає процес. Результатом стають акти обстеження умов проживання та рішення відповідних служб.

Спектр прийняття рішень охоплює дистанцію від суду до шкільного психолога

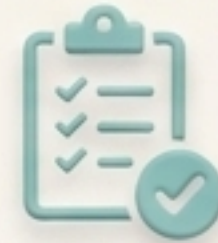

Документальне підтвердження варіюється від судових ухвал до шкільних протоколів

Юридичні акти

Рішення суду, свідоцтво про смерть, рішення органу опіки та піклування (Сирітство).

Оцінки та висновки

Акти оцінки потреб дитини, акти обстеження умов проживання (СЖО, Кризові сім'ї), висновок ІРЦ (ООП).

Довідки та посвідчення

Довідка ВПО, довідка з військової частини, посвідчення УБД (ВПО, Сім'ї військових).

Внутрішня документація

Внутрішній облік, протоколи засідань команди супроводу, подання та звернення школи (Дезадаптація).

Матриця діагностики та супроводу вразливих категорій

Категорія	Хто визначає статус	Основні підстави	Документи
 1. СЖО	ССД, Комісія	Насильство, ухилення від обов'язків, залежності	Акт оцінки потреб, рішення комісії, подання школи
 2. Сироти/Позбавлені піклування	ССД, Суд	Смерть, позбавлення прав, зниклі безвісти, залишення без піклування	Рішення суду/органу опіки, свідоцтво про смерть
 3. ВПО	Управління соцзахисту	Переміщення з територій бойових дій або окупації	Довідка ВПО
 4. Сім'ї військовослужбовців	Адміністрація закладу освіти	Військова служба, бойові дії, мобілізація	Довідка з ТЦК/частини, УБД
 5. Інвалідність / ООП	ІРЦ	Освітні потреби, що вимагають корекційної підтримки	Висновок ІРЦ, ІПР
 6. Ризик дезадаптації	Психолог, педрада	Пропуски, конфлікти, емоційна нестабільність	Внутрішній облік, протоколи супроводу
 7. Кризові сім'ї	ССД, соцслужби, школа	Насильство, розлучення, матеріальні труднощі	Акти обстеження, звернення школи, рішення служб

Два виміри статусу: формальний документ та функціональний супровід

Формальний вимір

Статус як юридичний факт. Підтверджується офіційними документами від судових органів, служб у справах дітей чи соцзахисту. Надає доступ до державних гарантій та матеріального забезпечення.

Функціональний вимір

Статус як педагогічний дороговказ. Визначається на рівні закладу освіти (психологами, вчителями). Не завжди має юридичну силу, але є безпосередньою підставою для щоденного соціально-педагогічного супроводу та захисту дитини.

За кожним статусом — дитина. За кожним документом — план дій.

Справжня архітектура підтримки будується не на класифікації, а на здатності системи вчасно побачити потребу та запропонувати допомогу.